

Fonoteca arhivei de folclor „Oasile Adâscăliței”
Vol. 4, Jocuri și cântece de priveghi

Mereoarele

MEREOARELE

Folcloristului Dan Ravaru,
cercetător al Văii Tutovei

**FONOTECA ARHIVEI DE FOLCLOR
„VASILE ADĂSCĂLIȚEI”
VOL. 4 – JOCURI ȘI CÂNTECE DE PRIVEGHI**

MEREOARELE

Text & antologie: Lucian-Valeriu Lefter

Iași, 2019

Consiliul Județean Vaslui
Centrul Județean pentru Conservarea
și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

Editor: Lucian-Valeriu Lefter
Grafică: Anca Isabela Iacob

Coperta: Mereoarele (I) și Jelirea unui nenunțit (IV),
după desen și acuarelă de Vasile Adăscăliței, 1972

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Mereoarele / text & antolog.: Lucian-Valeriu Lefter. - Iași : PIM, 2019
ISBN 978-606-13-5364-4

I. Lefter, Lucian-Valeriu (antolog.)

39

MEREOARELE

În misiunea sa de a feri enoriașii de „lucrurile cele păgânești”, la jumătatea secolului al XVIII-lea, mitropolitul Iacov Putneanul amenința cu caterisirea pe preoții care vor merge în casele „la care mort să vor face jocuri, chiote și altele; să nu-l prohodți, nici să-l îngropați, că acestea sânt lucrurile Sataniei, care să fac spre amăgirea și piarderea sufletelor celor ce privesc și spre îngre-oirea celui răposat, ce mai vârtos să să facă pentru mort liturghia, sărindariu, grije până la 40 de zile și jumătate de an și de un an”¹. Însă șirul tradițiilor ancestrale avea să continue nestingherit în următoarele două secole atât la sărbătorile de peste an, cât și la

---

¹ Arhivele Naționale Iași, *Synopsis*, adecă adunarea a celor șapte taini și a celor șapte laude ai Sfintei Biserici și canoani din sfânta pravilă ce sânt trebuincioase la taina duhovniciei, ce s-au tipărit acuma întâiu cu poronca și chieltuiala preasfințitului chiriu chir Iacov, mitropolit a toată Moldavia, Iași, 1751, f. 63^v.

cele familiale, între care se remarcă riturile funerare, cu jocurile de priveghi performate în preajma mortului, în cele trei seri când mai rămâne în casă, înainte de plecarea pe ultimul drum. Despre vechimea acestor obiceiuri putem avea o idee dacă alăturăm practici similare din locuri depărtate ale mapamondului.

În 1930, antropologul Rafael Karsten a publicat un studiu despre jocurile rituale ale amerindienilor, *Ceremonial Games of the South American Indians*, în care descrie desfășurarea unui asemenea joc, noaptea: „De-a curmezișul trupului celui răposat se pune o scândură, iar pe ea se așază o minge de bumbac ce se aprinde. Jucătorii stau jos în dreapta și în stânga mortului și suflă încoace și încolo mingea arzătoare care astfel se află în neconținută mișcare. Îndată ce mingea ajunge în apropierea unuia din jucători, el o suflă spre partea opusă, și așa mereu”².

Cam în același fel, se desfășura un joc de priveghi din Colinele Tutovei, cu cărbunele aprins. În anii 1975-1978, folcloriștii Silvia și Dan Ravaru au repertoriat jocurile de priveghi din satele de pe

---

² Apud Iulius E. Lips, *Obârșia lucrurilor. O istorie a culturii omenirii*, București, 1964, p. 230 (studiu apărut în „Societas Scientarum Fennica. Commentationes Humanorum Litterarum”, III, 2, Helsingfors, 1930).

valea Tutovei³, din județul Vaslui, care au stat și la baza studiului etnologului Vasile Adăscăliței, fiind descrise 47 de jocuri de priveghi⁴, între care se află și cel numit Cărbunele⁵ (sau Tăciunele⁶, în Maramureș), înregistrat, de pildă, în 1976, în satele Puiești și Călimănești. Participanții se adună în cerc, în camera mortului, în jurul unei ațe cu ac atârnată de grinda tavanului („se adună toți băieții grămadă, cam cum ar fi la o horă, cum ar giuca, și atunci ei se țin de mâni, toți unul pe altul”). În vârful acului este înfiptă o bucată de jăratec. Apoi suflă toți cât mai tare, străduindu-se să împingă cărbunele aprins spre oricare din cerc, spre a-i frige fața („și care nu suflă mai tare, îi frige botul”). Altfel spus,

---

³ Studiu publicat în 1998: Dan Răvaru, *Jocuri de priveghi de pe valea Tutovei*, republicat în vol. *Repere etnofolclorice și de istorie locală*, Iași, 2010, p. 70-111.

⁴ Studiu publicat în 1994: Vasile Adăscăliței, *Jocul și cântecul de priveghi în județul Vaslui*, republicat în vol. *Un pol de contribuții etnografico-folclorice privind realitățile vasluiene*, Iași, 2005, p. 45-70.

⁵ În acest volum, nr. 7 și 11; v. și Dan Răvaru, *op. cit.*, p. 71, 98-99; Vasile Adăscăliței, *op. cit.*, p. 53.

⁶ În acest volum, nr. 44.

„punem la coardă un ac și un cărbune, și apoi ne agățăm 10-20 de bărbătoi roată și nu-i dăm drumul absolut deloc unul la altul ca să iasă, și începem a sufla. Și care-i mai tare în plămân, acela vine peste cea care nu-i tare, și-l frige peste nas, peste gură”.

Jocuri de priveghi similare erau răspândite și în județul Bacău⁷, teritoriul acestuia, incluzând și o parte a Colinelor Tutovei. În jumătatea de sud Moldovei, fiind mai puțin cunoscută în literatura de specialitate, un joc de priveghi care implica aprinderea unui foc un curtea casei, precum Leuca, era considerat, până nu demult, apanajul Vrancei datorită cercetărilor sociologice din perioada interbelică, de la Nereju, care au făcut celebru jocul Chipărușului. Însă cercetările ulterioare, amintite mai sus, au demonstrat existența unui bogat repertoriu nealterat al acestor jocuri în așezările din Colinele Tutovei, între

---

⁷ Un studiu din 1981: Vasile Adăscăliței, *Jocuri de priveghi din județul Bacău*, republicat în vol. *Concert etnologic în cuvinte pe portativul treimii sud-vestice a Moldovei dintre bazinul Siretului și Carpați*, Bacău, 2006, p. 110-126; aici, sunt descrise 43 de jocuri de priveghi.

care se regăsește Leuca⁸ (sau Leuca-ntoarsă, Căteaua). Jocul se desfășoară în curte, în jurul unui foc aprins din paie, cioplituri de la sicriu și alte resturi vegetale. Participanții stau în jurul focului, alcătuind un rând condus de regulă de cel mai voinic, toți ținându-se unul de altul, de brâu sau de curea. Unul dintre ei, cu o nuiua mare în mână, întreabă: „Ce-i aicea? Leuca. Da’ dincoace? Leuca-ntoarsă!” Șirul se ferește de nuiua amenințătoare, care-l arunca în foc pe cel care nu reușește să se țină în rând. La nevoie, participanții evită focul prin sărituri. Alteori, participanții se țineau de o funie, de care trăgea pe neașteptate cel mai voinic dintre ei, iar cel luat prin surprindere, de obicei din coada rândului, cădea în foc. În această horă a flăcăilor, care se învârteau în jurul focului, se mai striga, precum la Voinești, pe valea Tutovei: „Leuca aici/ Leuca colea/ Leuca-n deal”, moment în care toți smuncesc pe cei de lângă ei și cei mai slabi cădeau peste foc.

---

⁸ *Ibidem*, p. 117-118; *Idem, Jocul și cântecul de priveghi...*, p. 53-54; Dan Ravaru, *op. cit.*, p. 85-86, 98.

Cântecul și jocul de priveghi *Mereoarele* pătrunsesse deja în repertoriul copiilor, la începutul secolului al XX-lea⁹, ca o consecință a desacralizării lumii. Semnificația inițială a jocului se pierduse, cea a reintegrării mortului între *mereoare*, în pământul din care a ieșit aidoma florilor, *viorelelor*, care răsar în fiecare primăvară. Acesta va fi fost și motivul pentru care, în unele locuri¹⁰, fetele primeau nume de flori și erau strigate afară de către flăcăii care ședeau pe prisma casei mortului. Jocul ilustrează perpetua integrare a mortului în comunitate, cu rostul de a echilibra cumpăna dintre viață și moarte, practicat cu precădere în jumătatea de sud a Moldovei¹¹. La Gherghești¹², pe valea

---

⁹ Versuri publicate de preotul Ioan C. Beldie, în rubrica *D-ale copiilor* a revistei „Ion Creangă”, an III, nr. 2, februarie, 1910, p. 41.

¹⁰ Ion H. Ciubotaru, *Obiceiurile funebre din Moldova în context național*, Iași, 2014, p. 188-189 (Cotoroaia-Galați și Horlești-Iași).

¹¹ Pentru variantele cântecelor *Mereoarele*, *Zorile* și *Leuca*, atestate în jumătatea de sud a Moldovei, v. *ibidem*, p. 629, 634-638.

¹² În acest volum, nr. 3 (1978); v. și Dan Ravaru, *op. cit.*, p. 109; Vasile Adăscăliței, *Culegere de folclor poetic din județul Vaslui*, în vol. *Soare, soare, frățieoare! Restituiri etnografice*, Iași, 2014, p. 245 (cules în 1967).

Tutovei, participanții se împart în două grupuri: flăcăii se așază afară, la fereastra camerei mortului, iar înăuntru, de obicei, stau fetele, împreună cu ceilalți participanți la priveghi.

Flăcăii cântă:

Foaie și-o gherghină,

Lino, Lino, Lino!

Dați mereoarelor, surioarelor!

Căci la voi mai mulți

Și la noi puțini!

Dați mereoarelor, surioarelor!

Din casă, fetele răspund:

Dacă vă par mai mulți

Poftim și v-alegeți!

Dați mereoarelor, surioarelor!

Cei de afară, cântă:

Nouă așa ne place,

Treci, Mario, încoace!

Dați mereoarelor, surioarelor!

Și cântecul continuă până iese toți afară, la urmă fiind chemat și mortul. Însă tăcerea încheie jocul.

În aceeași zonă¹³, la finalul jocului de priveghi, grupurile de fete și băieți cântă, împreună:

*Ieri cu boii la fântână,
Az cu lumânarea-n mână;
Ieri cu boii la izlaz,
Az cu pânza pi obraz.
Lung îi drumu pin păduri,
Da-i mai lung pi ceea lumî,
Cin sî duci nu mai vini.
Dac-aș ști c-ar mai vini
Și cărarea i-aș plivi.
Bucurî-ti mânăstiri
Cî frumoasî floari-ț vini –
Șî nu vini sî-nfloreascî,
Șî vini sî putrezeascî.*

---

¹³ Precum la Lungești-Bălăbănești, jud. Galați, în 1964: I. Oprișan, *Folclor din Moldova de Jos*, în vol. *Folclor din Moldova. Texte alese din colecții inedite*, București, 1969, p. 73 și 435.

La Vinderei, alături de cântecul *Mereoarele* era cunoscut și cel al *Zorilor*¹⁴, în esență similare. Astfel, două grupuri de femei, aflate afară și în casă, cântă:

Strigă moartea întâia oară, cântă femeile de afară.

– Ieși, Mario, până afară!

– Aș ieși, moarte, aș ieși,

Dar nu mă pot despărți

De dragul părinților mei,

C-am trăit bine cu ei, răspund femeile din casă.

Și dialogul continuă:

Strigă moartea a doua oară:

– Ieși, Mario, până afară!

– Aș ieși, moarte, aș ieși,

Dar nu mă pot despărți

De dragul frățiorilor mei,

C-am trăit bine cu ei.

---

¹⁴ Arhiva de folclor „Vasile Adăscăliței”, ds. 3472 (cules de prof. Ileana Zanoschi, în februarie 1981).

Cântecul se repetă până la a zecea strigare, amânarea fiind motivată de despărțirea de surori, verișori, bunici, cumnați, prieteni etc.

Strigă moartea a zecea oară:

– Ieși, Mario, până afară!

–Aș ieși, moarte, aș ieși,

Dar nu mă pot despărți

De draga căsuța mea

C-am trăit bine în ea.

Ieri eram pe luncă,

Azi mă pregătesc de ducă,

Alaltăieri la coasă,

Azi vă plec de-acasă

Și mă duc la mormânt

Și de acolo nu mai aud.

Deși mai palidă, amintirea jocurilor de priveghi s-a păstrat și în nordul Moldovei, jocuri precum Mișca, Bâza, Iepurele,

Cocostârcul, Cărbunele etc., regăsindu-se și în județul Suceava¹⁵. Acestea erau răspândite atât în Moldova¹⁶, cât și în celelalte spații locuite de români. O privire de ansamblu asupra acestor jocuri ne sugerează existența unui scenariu inițial complex, care reflecta toate etapele ciclului vieții, dar păstrându-se fragmentar, actanții nu mai pricep rosturile inițiale¹⁷.

Privite în ansamblu, jocurile de priveghi păstrează imaginea fragmentată a ritualului de integrare a mortului (Gogiu, Guzu) care se derula unui jurul unei bătaii rituale (Nișca, Țoșca) și a focului purificator (Cărbunele, Leuca, Paiul). Din cauza specificului lor violent, uneori, se întâmplau nenorociri la aceste jocuri, însă caracterul ritualic le exonera de brațul legii pământești. Se spunea, de altfel, că „dacă moare unul la priveghi, n-are giudecată”, pentru că „la priveghi nu este lege” și nimeni nu se supără.

---

¹⁵ Vasile Adăscăliței, *Particularitățile priveghiului ca rit funerar în Bucovina*, în vol. *România de Sus. Repere etnologice*, Rădăuți, 2004, p. 47-50.

¹⁶ Pentru un repertoriu al jocurilor și cântecelor de priveghi, v. Ion H. Ciubotaru, *op. cit.*, p. 184-193.

¹⁷ Dan Ravaru, *op. cit.*, p. 82.

Unele jocuri de priveghi, precum cele cu măști (Calul, Capra Ursul, Baba și moșneagul), „au trecut în sărbătorile calendaristice de la cumpăna anilor”¹⁸, regăsite între obiceiurile de Anul Nou. În ambele ipostaze, momente de cumpănă, se performa un ritual al „violenței fondatoare”, în care masca simbolizează „totalitatea monstruoasă de unde va ieși o ordine reînnoită”¹⁹.

Jocul de priveghi rămâne cel mai terifiant martor al unei lumi străvechi, care a străbătut netulburat zbuciumul modernității în acest colț de lume.

---

¹⁸ Ion H. Ciubotaru, *Catolicii din Moldova. Universul culturii populare*, vol. III, *Poezia obiceiurilor tradiționale. Literatura populară. Folclorul muzical*, Iași, 2005, p. 72

¹⁹ René Girard, *Violența și sacrul*, Traducere de Mona Antohi, București, 1995, p. 182.

TEXTE

7. Cărbunele(I)

„Se mai obișnuiește, mai este un joc care se numește cu cărbunele. Leagă în mijlocul casei, acolo, de-o sfoară leagă un cărbune și se adună toți băieții grămadă, așa cam cum ar fi la horă, cam cum ar giuca, și atuncea ei se țin de mâni, toți, unul pe altul se țin, și încep a sufla. Și care nu suflă mai tare, îi frige botul”.

11. Cărbunele(II)

„Cu focul, punem colo-șa, la coardă, punem un ac și-un cărbune, ș-apoi, pe urmă, ne agățăm 10-20 de bărbătoi, roată, și nu-i dăm drumu' absolut deloc unul la altul ca să iasă, și-ncepem a sufla. Puf... Și care-i mai tare în plămân, acea vine pe celant care nu suflă tare. Și-l frige peste nas, peste gură”.

14. Calul

Se face un cal din doi oameni, unul mai solid în față, altul mai mic în spate, legați strâns spate în spate cu o funie, pentru a-l putea susține pe cel de-al treilea, mai ușor, călărețul, care urcă pe ei.

Călărețul ține în mână un băț cu oală de lut, adică capul calului. Cel din spate, ține în mână o mătură drept coada calului. Întrând în camera în care se ține priveghiul, „coada” calului lovește violent „muștele” în stânga și-n dreapta, fetele se feresc, țipă, după care se potolește și începe un dialog, ca în iarmaroc:

– Bună seara, oameni buni!

– Bună seara!

– De unde ești tu?

– Dom’le, uite cum îi chestia, viu de departe, dom’le ...

– Da’ de unde ești?

– Păi, de unde să fiu? Din satul cutare și am auzit că-i un târg serios aici, de cai!

– Măi, turcule, câte parale să-ți dau pe calul ista?

– Păi, dom’le, mia îmi trebuie vreo zece mii de lei! Uite cal bun ca la colectiv (C.A.P. – n.n.), n-are nici ce mânca măcar.

Urmează tocmeala, unul dă mai mult, altul mai puțin, până când zice:

– Mă, decât atâția bani, mai degrabă îți dau un ban și-un ort.

Stăpânul calului se simte jignit și zice:

– Decât să dau calul cu doi bani și-un ort, mai bine să-l văd mort.

Lovește capul calului cu bâta, sparge oala în bucăți și omoară astfel calul.

16. Gherdănica (Baba și moșneagul)

Moșneagul se îmbracă urât, cu un cojoc rufos, cu o căciulă strâmbă pe cap. În mână are o ghioagă. Tot un bărbat joacă și rolul babei Gherdănica, îmbrăcat cu haine femeiești ponosite.

- Bună sara!
- Bună sara, moșule! Moșule, ce-i cu matale, moșule, așa rufos și răpănos?
- Măi oameni buni, iote, mi-o fugit baba de vreo două săptămâni de acasă și-o caut, și tare mi-i dor de ie!
- Ei, și cum? Ai venit matale așa, fără să te legitimezi?
- Iote, mia îmi spune moșneagul cutare, am pierdut baba și îmi cer voie de la oameni ca să-mi strig baba. Baba o găesc, fără discuție, nu se poate să n-o găesc.

Un om spune:

- Ia, strigă, moșule, o dată, să vedem ce-ai să faci matale.

Moșul strigă:

- Îuuu, măi Gheordănică!
- Ei, ai văzut, moșule, că nu te aude baba?

- Dom'le, mai lasă-mă odată!

Și iar strigă:

- Îuuu, măi Gheordănică!

Baba zice de sub pat:

- Iiiii, măi moșnege!

Atunci moșneagul roagă pe oameni să îl lase să vorbească cu baba.

- Dom'le, mă lăsați ca să vorbesc cu baba?

- Măi babă, ia spune tu, la ce moșneag ești tu?

- Eu stau la moșneagul cutare. Și am de coasă, am de scos cioate, am de făcut un puț, pe urmă merg acasă. Dar, măi răpănosule, eu nu mai trăiesc cu tine, dacă nu te îmbraci frumos!"

Moșneagul se apucă și el de treabă, când cosește sau sapă fântâna dă cu bățul peste picioarele celorlalți, când scoate cioatele apucă băieții mai mici și-i răstoarnă unul peste celălalt și tot așa. Pentru alte variante ale jocului, v. nr. 23, 33, 37 și 40, în acest volum.

17. Leuca

Băieții stau pe afară, că nu poate să intre toată lumea în încăperea omului. Acolo, facem un foc în mijlocul ogrăzii,

20

bineînțeleș, dacă nu era nutreș, și cu măturoiul zece bărbătoi pe colo, zece pe dincolo, și bieșii-i băgau la foc [pe cei mai slabi].

19. Moara

Doi oameni sunt legaș cu o funie, înveliș cu un șol mare deasupra, iar cei doi șin în mâini cte o cutie de cenușă. În cameră, intră morarul:

– Bună seara! N-aveș nevoie de moară aici în sat la dumneavoastră? Moară cu valș. Macin. Doamne sfinte, iese prăpăd făina!

Se aduce moara și se măsoară locul.

Aici vine moara, aici vin pietrele, aici vine motorul. Cnd încolo-ș, vine moara. Pc, pc, pc.

Atunci cei doi oameni se rotesc aruncnd în jur cu cenușă peste bieșii și peste fete, care șip și se vaită că s-au murdărit. Morarul conduce moara, dar făina nu este măcinată bine. Un om zice:

– Măi omule, mi-ai făcut o urluit!

Zice altul:

– Tu-ș biserica mă-tii, cu moara mă-tii, ia-ș moara de aici și plecă. Ia să rmi eu morar.

Când rămâne cea morar, măi frate, și mai al dracului se învârtește moara și mai anapoda iese făina. Oamenii cea tot dădeau cu cenușă. Pe urmă, că-s vreo trei-patru, vine altul:

– Tu-ți biserica, cu moara mă-tii, putoarea dracului, ne-ai făcut în sat de răs aicea, ie-ți moara și pleacă.

Pe urmă hutuchim toată moara. Gata, s-o demolat toată moara și s-o stricat.

21. Îndoparea curcanilor

Se alegeau doi băieți tineri care nu prea mai fuseseră pe la priveghi și nu știau cum merg treburile. Sunt legați strâns de mâini și de picioare, așezați jos unul lângă altul. Vine unul și îi întrebă pe rând.

– Mă, tu ce vrei? Să mănânci sau să bei?

Unul care nu știe, ce spune!?

– Eu vreau să mănânc!

– Dar tu, măi?

Celălalt zice că vrea să bea.

Se aduce o strachină plină cu aluat, cu făină presărată cu cenușă, fiind îndopat cu lingura. La fel și pentru celălalt, însă se aduce o strachină cu apă. Ei nu vor, dar n-au încotro, fiind îndopați

cu forța se feresc, reacționând: Puf, Puf, puf, toți mânjindu-se pe față „ca dracii”; la urmă, mergeau să se spele.

32. Gogiu

La poarta casei mortului se fac trei focuri, iar băieții mari încearcă să-i arunce în foc, „în pară”, pe cei mici. În casă, se petrec jocurile de priveghi: Inelul, Calul, Cocostârcul, Țoșca, Gogiul. Referitor la ultimul joc, cineva se așază pe un scaun ținând în mână o țoșcă realizată dintr-un ciorap umplut cu cârpe, întărită cu nisip, bulgări sau pietricele. Cel cu țoșca în mână stătea lângă vatră, pe scaun, și chema pe toți la el, pe rând:

- Știi c-o murit Gogiu?
- Păi, știi, știi c-o murit, o murit Gogiu!
- Da' clopotul l-ai tras?
- Păi, nu l-am tras, n-am știut c-o murit!
- Ei, dacă nu l-ai tras, vină să ți-l trag eu, zice. Îl lua de păr, de cap, începea să-l zguduie de cap.
- Uite, o murit Gogiu, să știi!
- Da' colac ți-o dat, colac?
- Nu mi-o dat!
- Na colac! Și-i dădea un băț, îi dădea ceva în mână.

- Da' lumânare ț-o dat?
- Nu, nu mi-o dat!
- Na de ici lumânare! Îi mai dădea doi pumni și-l dădea pe ușă afară.

Și tot așa, treceau toți, pe rând, pe la cel așezat pe scaun. Când ieșeau afară, îi spunea unul altuia: mie mi-a dat după cap, mie în cap, în spate; care râdea, care plângea.

33. Țoșca

Se ia o curea sau se umple un ciorap cu cârpe, cu nisip sau pietre. Băieții se așază în linie dreaptă sau în cerc. Intră unul în mijloc sau stă în fața lor. Țoșca sau cureaua se mută pe ascuns, la spate, de la unul la altul. Băiatul care-i la mijloc sau în față trebuie să ghicească la cine este țoșca. Dacă nu ghicește, primește câte o lovitură și rămâne în continuare la mijloc sau în față. Jocul se repetă până reușește să ghicească la cine este țoșca. În timp ce se caută țoșca, toți spun: Țoșc, țoșc, țoșc...

35.1. Nișca și Guzu

Cel mai cunoscut dintre jocurile de priveghi era țoșca sau nișca. Se așezau mai mulți bărbați (tineri și vârstnici) în genunchi, în

24

mijlocul camerei, împletind din cârpă sau din batiste o nișcă groasă, lungă de jumătate de metru. Apoi, unul dintre ei trecea în mijloc, trebuind să ghicească cine ascunde nișca. Când se întorcea către cineva să caute era lovit în spate cu nișca, care era repede trecută pe furiș de la unul la altul, pe la spate, până cel care era prins trecea în mijloc și continua jocul. Ulterior, treceau la alte jocuri de priveghi, precum Guzu.

Venea cineva cu o trestie sau cu un băț pe care îl dădea din mână.

- Știi c-o murit Guzu?

- Am auzit.

- Ei, ie lumânare și colac! Luai.

Acum, după ce termina tot, venea înapoi cu nișca.

- Măi, o înviat Guzu, să dai colacul și lumânarea înapoi!

- Păi, de unde? Le-am mâncat!

Imediat, acesta era lovit, cât de tare, cu nișca.

- Păi, de ce mi-ai dat? Am zis bodaprosti! O înviet? Acum ai venit înapoi?

A rămas o zicală, dacă ai dat și ai luat înapoi:

Da' cum? O înviet Guzu?

35.2. Leuca (II)

Se făcea foc în bățătură, în jurul căruia stăteau flăcăii. Aceștia se țineau unul de altul de curea de la brâu, atunci când se roteau repede în jurul focului. Cel mai zdravăn dintre ei, care conducea rândul, cu o smucitură lua prin surprindere pe cel mai firav, de obicei, pe cel din coadă, care cădea în foc.

„Unul care era mai tare se punea înaintea și ceilalți se țineau unul de altul, de curea, și mergeau, și se învârteau. Și când cel care era mai tare făcea câte un vânt, cel din coadă cădea pe foc”.

34. Paiul

„Căpitanul conduce tot jocul de priveghi”. Aprinde un pai și-l dă din mână în mână. La cine se stinge paiul, căpitanul îi dă pedeapsă. Este trimis afară să strige tare pe cineva să vină la priveghi: „Gheorghe, hai la priveghi!” Dacă nu l-a auzit nimeni, este pus în genunchi, la icoană, să recite Tatăl nostru. Alte pedepse: să sărute fundul tigăii sau al ceanului, mânjindu-se de funingine pe față; să bată mătăni, iar când se apleacă să se închine, primește lovituri cu țoșca la fund.

38. Inelul

Un inel este trecut de la băiat la altul, fără să observe cineva. Apoi întreabă din unul în altul la cine este inelul, zicând:

Inelușul învârteguș,

Ghici pe-al cui deget te-am pus!

Dacă cel întrebat nu ghicește, primește pumni în spate. Și tot așa, până ghicește cineva.

39. Gâsca

Flăcăii stau așezați unul lângă altul. Căpitanul jocurilor ia un capăt de băț și-l va da celui de lângă el, și tot așa, va fi trecut din mână în mână, zicând:

- Cumperi gâsca de la mine?

- O cumpăr. Da' are ouă?

- Are!

- Are unu'? Are două oușoare? Are trei oușoare?

Bune de bătut la picioare!

- Pofitim și dumitale/ Și dă-o la care n-are!

Cela o ie și el în mână, o dă la cel de alături. Și merge roata, împregiur, tot. Dacă greșește la număratul ouălor, îi dă la talpă.

- Una, două, trii.

Una.

- Una, două, trii.

Două.

- Una, două, trii.

Trii.

49. Bocet pentru fiică

Draga mării, floarea mării,

Ce nuntă, mamă, mămucă!

Batista de vornicel

Ț-o pune la sfeșnicel,

Batista de cununie

Ț-o pune la năsălie,

Draga mării, fata mării!

Iar prosopul de la nun

Ți-l pune punte pe drum,

Banii de la lăutari

Plătește la preoți mari,

Draga mării, floarea mării!

Draga mării, un' te duci,

Draga mării cea drăguță,

Amica mamei, vin' la mama, fata mamei!
Noi cu cini m-oi sfătui
Și cu cini m-oi vorbi,
Aista-i drum călător
Și-napoi ne-ntorcător,
Draga mamei, floarea mamei,
Draga mamei, mireasa mamei!
Un'-i maică mirele
Ci nuntă, măi mamă,
Fata mamei, fată,
Draga mamei, floarea mamei!
Da' un' te duci, fetița mamei?
Cine-o mai faci treabă acasă,
Draga mamei fată?
Uită-te, mămucă, la mine,
Că m-ai lăsat, draga mamei, străină!
Pe toate drumurile m-oi uita
Și pe tine n-oi vedea,
Toate drumurile-s pline
Numai Iozefina nu mai vine,
Draga mamei, fata mamei!

50. Bocet pentru mamă

Scoală mămăică, scoală,
Și te uită, mamă, și la mine,
Că tare-s străină-n lume,
Draga mea, mămuța mea!
Mămăică, cărările matala
Crește iarbă și-nverzește
Și mămuța putrezește!
Plângeți, uși, plângeți, ferești,
Plângeți, cheotori la casă,
Că mămuța mea vă lasă!
Cine va mai rându
Că toate s-or răsiți,
Draga mea, mămuca mea!
Mămăică, ce-ai făcut,
De te-ai dus, mamă, la putrezit!
N-am știut, mamă, n-am socotit
C-o avea dorul sfârșit,
Draga mea, mămăica mea!
Mămăică, ce groapă Ț-ai mai făcut
Fără uși, fără ferești,

Într-însa ai să putrezești,
Draga mea, mămăica mea!

50. La Siret, la Nămolosa

La Siret, la Nămolosa,
Unde s-a înecat mireasa,
Sărmănica, vai de ea!
Nu s-a-necat numai ea,
S-a-necat cununii alătura.
Mirele când o văzut
La soacră s-o repezit.
Soacră, socrulița mea,
Mi s-o înecat mireasa!

Soacră-sa când auzi
La Siret se repezi.
Didino, peteala ta,
Ruginește, vai de ea!
Didino, paltonul tău,
Se ouă broaștele-n el!
Didino, pantofii tăi,
Se ouă broaștele-n ei!
Didino, cerceii tăi,
Se joacă peștii cu ei!

Nr.	Localitatea / Județul	Culegător/ Anul	Titlul	Informatori/ Vârsta
CÂNTECE DE PRIVEGHI				
Banda 55				
1	Tunsești-Bogdănița, Vaslui	Silvia Chiper, 27.IV.1975	<i>Merăoarele</i>	Gligore Radu, 70
Banda 171				
2	Ruși-Puiеști, Vaslui	Dan Ravaru, S. Ravaru, 3.V.1977	<i>Paiul, Țoșca, Banul, Mereoarele</i>	Ștefan Manolache, 42
Banda 223				
3	Gherghești, Vaslui	Dan Ravaru, S. Ravaru, 8.I.1978	<i>Merăoarele</i>	Didina Gherghescu, 53

JOCURI DE PRIVEGHI

Banda 55				
4	Tunsești-Bogdănița, Vaslui	Silvia Chiper, 27.IV.1975	<i>Inelul, Iepurele, Guzul</i>	Gligore Radu, 70
5	Tunsești-Bogdănița, Vaslui	Silvia Chiper, 27.IV.1975	<i>Inelul, Cocostârcul, Ursul</i>	Ileana Plăcintă, 53
Banda 70				
6	Fulgu-Puiеști, Vaslui	Silvia Chiper, 10.IV.1976	<i>Peștele</i>	Vasile Mohor, 37
7	Puiеști, Vaslui	Silvia Chiper, 1976	<i>Cărbunele</i>	Neculai Hriscu
8			<i>Bâza</i>	
9			<i>Avionul</i>	
10			<i>Peștele</i>	
11	Călimănești -Puiеști,	Silvia Chiper,	<i>Cărbunele</i>	Vasile A. Grozavu, 41
12			<i>Barza</i>	

13	Vaslui	10.IV.1976	<i>Bâza</i>	
14			<i>Calul</i>	
15			<i>Coasa</i>	
16			<i>Gherdănica</i>	
17			<i>Leuca</i>	
18			<i>Paiul</i>	
19			<i>Moara</i>	
20			<i>Țoșca</i>	
21			<i>Îndoparea curcanilor</i>	
Banda 74				
22	Mocani-Puiеști, Vaslui	Silvia Chiper, Vaslui, 1975	<i>Cățaua (Focul), Inelul-Nișca</i>	Neculai Coștoi, 76
Banda 122				
23	Mocani-Puiеști, Vaslui	Silvia Chiper, 25.XII.1975	<i>Baba și moșneagul</i>	Neculai Coștoi, 76 Ion Coștoi
24			<i>Calul</i>	
25			<i>Inelul-Nișca</i>	
26			<i>Paiul</i>	
27			<i>Focul</i>	

Banda 147				
28	Critești- Puiesti, Vaslui	Silvia Chiper, 13.IV.1976	<i>Colacii lui bunicu'</i>	Dumitru Anghelin, 50
Banda 171				
29	Ruși- Puiesti, Vaslui	Dan Ravaru,	<i>Calul</i>	Ștefan Manolache, 42
30		Silvia Ravaru, 3.V.1977	<i>Învierea mortului</i>	
Banda 174				
31	Iezer- Puiesti, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 20.III.1977	<i>Cărbunele, Paiul, Ghicitura, Peștele, Cioatele</i>	Ion Hunea, 42 Ion Gh. Crețu, 40
Banda 176				
32	Cetățuia- Puiesti, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 3.IV.1977	<i>Focul, Inelul, Calul, Cocostârcul, Țoșca, Gogiul (cu interviu)</i>	Gheorghe C. Timuca, 49
Banda 181				
33	Fântânele- Puiesti,	Dan Ravaru, Silvia Ravaru,	<i>Mortul, Calul, Leuca (Focul),</i>	Vasile Bu- ganu, 15; Emil

	Vaslui	14.VIII.1974	<i>Moara, Gherdănica Cocostârcul, Țoșca (interviu cu copii)</i>	Buganu, 12; Ioan Huidu, 13; Vasile Popa, 15; Gheorghe Popa, 15
Banda 182				
34	Puiеști, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 1977	<i>Învierea mortului, Paiul, Țoșca, Trenul, Cărbunele, Avionul, Peștele</i>	Grigore Năstase, 42
Banda 223				
35	Gherghești, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 8.I.1978	<i>Ursul (Mascații), Cărbunele, Nișca, Iepurele, Guzu, Cocostârcul, Leuca (Focul), Calul</i>	Ion Brandabur, 80; Anița Brandabur, 80; Vasile Gh. Mus- tăreș, 67; Maria T. Stoica, 54
36	Gherghești, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 8.I.1978	<i>Oalele</i>	Didina Gherghescu, 53

37	Perieni, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 7.I.1978	<i>Gherdănica, Leuca Cocostârcul, Calul, Paiul</i>	Gheorghe Postolache, 80
Banda 227				
38	Avrămești -Voinești, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 5.I.1978	<i>Nișca, Iepurașul, Ineluș învârteguș, Mascații</i>	Dumitru Filipescu, 73
Banda 229				
39	Iana, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 18.VIII.1977	<i>Gâsca</i>	Constantin Codreanu, 52 Vasile Radu
40			<i>Gherdănica</i>	
41			<i>Grădina</i>	
Banda 239				
42	Rafaila, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 3.VI.1978	<i>Cămila</i>	Nicolae Moisiu, 76
Banda 297				
43	Corod, Galați	Ion Olaru, I.1981	<i>Jocuri de priveghi (interviu)</i>	Taban
Banda 316				
44	Cupșeni,	Studenti din	<i>Tăciunele, Caprele,</i>	Ana Băbuț, 59

37

	Maramureș	București VIII.1983	<i>Moșii, Moartea, Învierea mortului, Palma, Birăul</i>	
BOCETE				
Banda 50				
45	Bârsești, Vrancea	S. Chiper, N. Istrățescu, C. Bostan, 24. XII.1974	<i>Bocet pentru frate</i>	Măriuța Mironică, 80
Banda 55				
46	Tuneșți- Bogdănița, Vaslui	Silvia Chiper, 27.IV.1975	<i>Bocet pentru mamă</i>	Ileana Plăcintă, 53
Banda 66				
47	Cristești- Puiеști, Vaslui	Silvia Chiper, 13.IV.1976	<i>Bocet pentru mamă</i>	Elena Dănăilă, 42

Banda 123				
48	Bălăceanca-Ciprian Porumbescu, Suceava	Mircea Fotea, Margareta Asaftei, 26.VII.1969	<i>Bocet pentru cumnat</i>	Veronica Cormuş, 50
Banda 133				
49	Munteni- Boteşti, Neamţ	Mihai Spănu, Lucia Cireş, 9.VIII.1968	<i>Bocet pentru fiică</i>	Maria Ursu, 45
50			<i>Bocet pentru mamă</i>	
Banda 175				
51	Cetăţuia- Puiieşti,	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 3.IV.1977	<i>Bocet pentru mamă</i>	Elena Mereuţă, 61
52	Vaslui		<i>Bocet pentru frate</i>	
Banda 297				
53	Frumosu- Suceava	Otilia Sfarghiu, I.1981	<i>Bocet pentru neastă</i>	Arghira Niga, 72
54			<i>Bocet pentru fiică</i>	

CÂNTECE DE JALE

Banda 27

55	Doina- Girov, Neamț	V. Tătaru, I. Ștefan VIII.1968	<i>La Siret, la Nămoloasa</i>	Floarea Braiș, 63
----	---------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	----------------------

Banda 177

56	Ruși- Puiеști, Vaslui	Dan Ravaru, Silvia Ravaru, 18.IV.1977	<i>Sărmănica, Gherghina</i>	Zoița Obreja, 57
----	-----------------------------	---	---------------------------------	---------------------

Fonoteca arhivei de folclor
„Vasile Adâșcaliței”

Vol. 4, Jocuri și cântece de priveghi

Mereoarele

© Centrul Județean pentru

Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

Cântecul și jocul de priveghi *Mereoarele* pătrunsesese deja în repertoriul copiilor, la începutul secolului al XX-lea, ca o consecință a desacralizării lumii. Se pierduse semnificația inițială a jocului, de reintegrare a mortului între *mereoare*, în pământul din care a ieșit așdoma florilor, *viorelelor*, care răsar în fiecare primăvară. În unele locuri, s-a păstrat amintirea jocului în care fetele primeau nume de flori și erau strigate afară de către flăcăii care se așdau pe prispa casei mortului, pentru a echilibra cumpăna dintre viață și moarte, cântând:

Foaie și-o gherghină,
Lino, Lino, Lino!
Dați mereoarelor, surioarelor!
Căci la voi mai mulți
Și la noi puținii!
Dați mereoarelor, surioarelor!

© Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, 2019

edituro pînă

